

Sídlisko Hliny I-IV (1955-1963)

Projektant

akad. arch. Ferdinand Čapek a
arch. Ivan Meliš, arch. Lupták,
Stavoprojekt Žilina

Zhotoviteľ

Pracovníci Pozemných stavieb
Žilina

Užívateľ

Mesto Žilina, Bytterm, a.s.

Miesto

Žilina, Slovensko

Popis

Obchodnou tepnou sídliska sa stala Trieda obrancov mieru – terajšia ul. A. Bernoláka. Jej staršia časť dlhá 245 metrov, Žilinčanmi nazývaná Bulvár, je vydarenou ukážkou architektonickej tvorby v duchu socialistického realizmu. Túto triedu, ktorá spája žilinské sídliská Hliny I a II, postavili v rokoch 1955 až 1959. Architekt Ladislav Bauer ako projektant Stavoprojektu bol v roku 1951 poverený vypracovať smerný plán mesta Žiliny. Návrh vypracoval v dvoch alternatívach a po rokovaní bol schválený vývoj mesta na 60 000 obyvateľov.

L. Bauer na podklade smerného plánu spracoval zastavovací plán. Územie budúceho sídliska rozdelil na štyri obvody. Určením šírky a dĺžky hlavnej osi orientovanej severo-južným smerom tak, aby sa pohľadovo zachytili tradičné dominanty centra mesta, definoval charakter novej komerčnej triedy prechádzajúcej stredom vznikajúceho sídliska a ústiacej do námestia. V roku 1952 spracoval spolu s F. Čapkom prvý návrh sídliska Hliny I a II. F. Čapka čerpaním z architektúry vtedajšieho ZSSR a ovplyvnený spôsobom projektovania v duchu socialistického realizmu vypracoval pre toto sídlisko definitívny projekt.

Výstavba sa začala v roku 1954 podľa projektov spracovaných v Krajskom projektovom ústave (J. Čapka, I. Meliš). Projekty boli poznamenané snahou o uplatnenie historizujúcich prvkov, pri realizácii sa však od zdobenia priečelí upustilo. Tehlové, prevažne 5-podlažné bytové domy T 15 si zachovali z projektov iba charakteristické úpravy časti prízemnia, ako podlubie a vystupujúce rímsy nad 4. a 5. podlažím. Takto definujú mierku širokého mestského bulváru s komerčnými prevádzkami v prízemí obytných domov

lemovaných spevnenými plochami na pohyb peších, jednosmernými obslužnými komunikáciami a pozdĺžnou vegetačnou plochou v strede ulice.

Čapkov najväčší prínos je v tektonickom stvárnení priečelia komerčnej triedy, ktoré postavil na minimalizácii plošného riešenia fasády a využití hry svetla a tieňa použitím loggií, balkónov, arkierov a kordónových ríms.

V prípade návrhu sídliska Hliny III – IV od F. Čapku sa použil voľnejší charakter zástavby s maximálnym využitím panelových bytových domov typu G57. To urýchlilo výstavbu sídliska a dočasne odstránilo problém mesta s nedostatkom bytových jednotiek. V roku 1952 sa pri výstavbe sídliska Hliny I až IV sa predpokladalo s výstavbu 1 110 bytov. Súčasťou boli aj obchody, garáže, škola, dve materské školy, jasle, poštový úrad, pohostinstvo a verejné záchody.

Investičná úloha bola schválená v roku 1956 a orientačné náklady dosiahli cenu viac ako 150 miliónov Kčs. Obvody sídliska Hliny III a IV urbanisticky dopĺňali obvody I a II, ktoré boli v tom čase už v procese výstavby. Určená plocha obvodu III a IV bola vyhradená na vyššiu zástavbu. Stredom tohto zastavaného priestoru viedla ako pokračovanie hlavnej kompozičnej osi 40 až 46 m široká trieda.

Obvody III a IV počítali približne až s 970 jednotkami bývania a dvomi rodinnými domami. To znamenalo v porovnaní s pôvodným zámerom navýšenie o 600 bytov. Konečný počet bytov v obvodoch I až IV bol však až 1964. Pred samotnou výstavbou došlo aj k asanácii troch rodinných domov a budovy Ružičkovej kotolne, ktoré sa nachádzali priamo na území určenom na zástavbu.

Na výstavbu sa v prevažnej miere použil bytový dom typu T 16. Vo vnútroblokoch boli 4-podlažné bytové domy, z ulice hlavnej kompozičnej osi 9-podlažné, kde boli aj dvojpodlažné obchodné trakty pôvodne v návrhu riešené ako súvislý pás s pasážami. Od tejto myšlienky sa pri realizácii upustilo a zo súvislého pásu sa prešlo k dvojpodlažným bodovým stavbám v jednom rade. Dnes sa ich kapacita necitlivým spôsobom zväčšuje, čo znehodnocuje pôvodnú architektúru.

V súčasnosti poskytuje obytný súbor Hliny I – IV obyvateľom základné služby. Sú tu jasle a materské školy, na hlavnej triede je súbor predajných priestorov s pobočkami poskytujúcimi služby. Nájdeme tu tiež bilingválne gymnázium a pobočku NBS. Na opačnej strane vyúsťuje hlavná trieda do Námestia Ľ. Štúra s mestským parkom.

Námestie je však už minulosťou – v duchu konzumnej spoločnosti ustúpilo výstavbe obchodného centra Aupark. Hotel Slovakia a Dom odborov pritom predurčovali funkčné využitie plochy voľného verejného priestoru. Dokončením tejto stavby a spustením do prevádzky vznikne, podľa môjho názoru, viacero problémov a negatívnych dôsledkov v rámci širšieho okolia.

